

Landare hauek loreak uzkurtu dituzte eta polinizatzaileak baztertzen ari dira

Pentsamendu basatiaren autofekundazio-tasa handitu egin da, eta nektar-ekoizpena murriztu, erlastar gutxi dagoelako

Basa-pentsamendua European banatutako landare bat da, koltza edo gari laboreetan sastraka bezala sartzen dena. Irudian, esperimentuaren erlastarretako bat, 'berpiztutako' landareak polinizatzen SAMSON ACOCA-PIDOLLE

(Miguel Ángel Criado, 2024ko urtarrilaren 28a)

Planeta polinizatzailerik gabe geratzen ari da. [Kolapsoa](#) agian erleen artean erleetan baino okerragoa izango da. Horiek gabe, nork polinizatuko ditu ernaltzeko behar dituzten landareak?

Beraiek bakarrik. Basa landare baten autofekundazio tasa ia % 30 igo da. Eta ez badituzte erakarri behar, zertarako balio diote loreak eta nektarrak? Pentsamendu basatiaren bi ezaugarriak (*Viola arvensis*) txikitu egin dira, orain berpiztuta dauden 30 urteko aleekin alderatuta. Milaka espezie bat baino ez da, eta Frantzia bakarrik ikusi dute, baina lorarik gabeko mundu bati bidea irekitzen ari liteke.

Gaur egun, basoko landare-espezieen % 80 eta landatutakoen % 70 polinizatzaileen mende daude neurri handiagoan edo txikiagoan. Horregatik, populazioen eta intsektu-espezie osoen gainbeherak, gizakiek gehien aldatutako eremuetan erdira [murriztuak](#), eragin handia izan dezake munduko floran.

Parisko eskualdea, Frantziako iparraldean, ez da planeta osoa, baina han botanikariek ikusi dute zer gerta litekeen munduko gainerako lekuetan. Azken urteotan, pentsamendu basatiaren loreak ez zirela hain ikusgarriak ikusten ari ziren. Aldi berean, agerikoa iruditzen zitzairen intsektu polinizatzaileen populazioen murrizketa. Bi fenomeno horiek lotuta egon zitezkeen?

[Lore-barietateen murrizketa erleak hiltzen ari da](#)

Basa-pentsamenduarekin hainbat ikerketa egin ondoren, gaur egungo landareek lore-eremua 30 urtekoen aldean % 10 uzkurtu dutela eta horiek batez beste % 20 nektar gehiago ekoizten zutela jakin da.

Paraleloan, esperimentuen egileek beste bi joera behatu zituzten. Alde batetik, eta maila genetikoan berretsita, egungo landareen autofekundazio-ratioa iraganean baino % 27 handiagoa dela egiaztatu zuten.

"Autofekundazioa endogamiaren muturreko forma da, eta landareetan (eta organismo guztietan) eragina du haren tamainan, biziraupenean..." dio Pierre-Olivier Cheptou Ikerketa Zientifikoen Zentro Nazionaleko (CNRS, frantsesez) ikertzaile eta Acoca-Pidolleren lanaren gainbegiraleak. Izan ere, gaur egungo landareek iraganeko landareen aldean ematen zuten hazi kopurua pixka bat txikiagoa zela ikusi zuten, baina etorkizunean errendimendu gutxiago horrek nola eboluzionatzen duen ikusi beharko litzateke.

Aldaketa izugarria pentsamendu basatiak polinizatzaileak biltzeko duen zailtasun gero eta handiagoaren ondorio da. Intsektu mutualista hauen gainbeherak loreak eta erakartzen zituzten nektarra alferrikakoak bihurtzen zituen, landareek baliabide asko inbertitzen dituzten elementuak. Izan ere, esperimentuetan, erlastarrak oraingo aleetara gutxiago eta maiztasun gutxiagoz joaten zirela baieztatu zuten. "Harritu egin gintuen landare hauek hain azkar eboluzionatzen dutela ikusteak. Gure emaitzek erakusten dute pentsamenduak polinizatzaileekin lotzen dituzten aspaldiko elkarreraginak azkar desagertzen ari direla ", adierazi zuen Acoca-Pidollek. Ideia berak nabarmentzen du tutorea, aldaketaren azkartasuna.

"Gure ikerketak erakusten duena da eboluzionatzen ari direla polinizatzaileak alde batera uzteko", nabarmendu du Cheptouk. "Autopolinizaziorantz eboluzionatzen ari dira, eta horrek epe laburrean funtzionatzen du, baina etorkizuneko ingurumen-aldaketetara egokitze gaitasuna muga dezake".

Kasu honetan, polinizatzaileen erakarpenerako garrantzitsuak diren bi seinale murrizten dira (ikusizkoa, lorearen tamaina, eta usaimena).

Zientzialari alemaniarra ere bat dator frantsesekin: "Etorkizun hurbilean, uste dut posible dela landareen populazio gehiago eboluzionatzen ikustea, autopolinizazio eta autofrilizazio tasa handiagoarekin, polinizatzaile kopuruak behera egiten jarraitzen badu". Epe luzera, estrategia ona ez dela ere uste du: "Efektu hori benetan indartsua izango balitz, ziur aski kaltegarria izango litzateke kasuan kasuko populazioentzat; izan ere, populazioek/espezie autofekundatuek eboluzio-egokitzapenerako gaitasun txikiagoa eta iraungitze-tasa handiagoa izateko joera dute".

Zuricheko Unibertsitatetik (Suitza), Sergio Ramos ikertzaileak gogorarazten du landare autofekundazioa beti egon dela hor. "Ez da fenomeno isolatu bat, landare guztiek, landare talde guztiek esperimentatu dute, eta izatez eboluzio-trantsizio garrantzitsuenetako, ohikoenetako eta sendoenetako bat da", dio. Ramosen ustez, orain desberdina dena, berriz ere, aldaketaren abiadura da: "Trantsizio hau modu naturalean existitu da, ohikoa da landareen artean, baina aldaketa globala azkartzen ari da. Abiadura dramatiko da. Biologiko ebolutiboek ez zuten imajinatzen aldaketa horiek denbora errealean ikusi ahal izango zituztenik. Niri polita eta aldi berean kezkarria iruditzen zaidana da".

[Miguel Ángel Criadoren artikularen esteka \(gazteleraz\).](#)